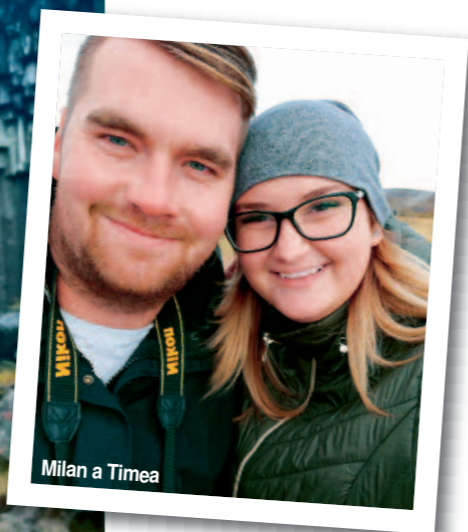

Pod vodopádom Svartifoss...

Milan a Timea

doktor: „Slečna, nemáte nič zlomené, prečo tak plačete?“ „Mňa to strašne bolí,“ vzdychala. Prišiel ďalší lekár. Prezrel snímku, prehmatol nohu. Skonštatoval zlomené koleno. Naložil jej sadrovú dlahu, nasadil liek proti zrážanlivosti krvi a prikázal: „Môžete ísť. Doma, pokojový režim. Po piatich dňoch choďte na kontrolu na chirurgickú ambulanciu.“ Ešte v ten večer ju Milan priviezol ubolenú domov do Patašu, neďaleko Gab-

pichla kanylu, zmerala tlak a viac si Timea nepamätá. Primár Jozef Almási rýchlo sformoval úlomky kosti do pôvodnej polohy a zafixoval ich dvomi skrutkami. Pred záverom operácie anesteziológ zistil zrýchlenie srdcového rytmu, ktoré sa nedarilo upraviť betablokátorom. Bol to signál, že pravdepodobne ide o embóliu do pľúc. Anesteziológ pridal potrebný liek. Priamo na sále urobili echokardiografické vyšetrenie. Potvrdilo sa masívne upchatie pravej a ľavej pľúcnej tepny. Klasická trombolýza sa nedala použiť, pretože by rozkrvácala operačnú ranu. Nestabilnú, imobilnú, intubovanú Timeu premiestnili na Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny. Angiografické vyšetrenie na CT potvrdilo podozrenie. Zaznamenali pokles syténia krvi kyslíkom a zlyhávanie pravej srdcovej komory. Jediným riešením bolo rýchle mechanické odstránenie trombu. Po konzultácii s kardiológom a anesteziológom sa o pätnástej a dvadsiatej

Timea s intervenčnými rádiológmi Ivanom Vulevom a Tiborom Balazsom

nohu a začula hlas: „Ona sa prebúdz. Dajme jej niečo.“ Pred osemnástou ležala na operačnej sále v CINRE. Intervenční rádiológovia Ivan Vulev a Tibor Balazs cez vpich na pravej stehennej žile prenikali katétami a vodičmi do pravej srdcovej predsiene a odtiaľ do pravej komory. Katéter odtiaľ pokračoval do ľavej a pravej pľúcnice. Pravá strana Timeiných pľúc už bola trombom celkom upchatá. Masívna krvná zrazenina sa hrozivo zväčšovala. Lekári začali vysokotlakovým katétrom vstrekať do trombu zmes trombolýtika a fyziologického roztoku.

nič takého nebolo. Cítila, že je zaintubovaná. Bolo to šokujúce. Čo sa deje? Čo také hrozné by malo byť, keď išla len na obyčajnú operáciu kolena. Rozplakala sa. Milan ráno volal do Bratislavy. Informovali ho, že kritickú noc zvládla. Je stabilizovaná, extubovaná. „Môžete ju navštíviť,“ dodali. „A nezabudnite jej priniesť ortézu.“ V tej rýchlosti ju naložili do sanitky len s obviazaným kolenom. V CINRE už na nich čakali. „Chvilu počkajte, nasadíme jej ortézu a prezlečieme bielizeň.“ Timea bola dezorientovaná a ubolená.

Riziko fajčenia a antikoncepcie

Masívna pľúcna embólia je tretia najčastejšia príčina úmrtia a postihuje pacientov bez ohľadu na vek. Zvlášť ohrozenú skupinu tvoria mladé ženy, ktoré kombinujú užívanie antikoncepcie s fajčením. Kľúčová je, podobne ako pri všetkých život ohrozujúcich akútnych stavoch, včasná diagnostika. V prípade akútnej a masívnej pľúcnej embólie, keď dochádza k preťaženiu a zlyhaniu pravých oddielov srdca, je farmakomechanická trombektómia a odstránenie zrazenín z pľúc voľba na záchranu života pacienta.

strička jej zmerala tlak a zavolała lekárku. Internistka si prezrela rtg hrudníka a skonštatovala zápal pľúc. Povedala, že po pľúcnej embólii sa to stáva často. Nasadili jej antibiotiká. Preložili ju na internú jiskú, kde strávila tri týždne a začala rehabilitovať. Milan jej nosil obedy, aby mala domácu stravu. V utorok 26. februára ju pri ranej vizite potešil primár: „Máte veľmi dobré výsledky. Posledné antibiotikum môžete zobrať doma.“ Nadšená zavolała Milanovi: „Môžem ísť domov. Prídeš po mňa?“ „Samozrejme,“ odvetil.

A OPĀT PÓJDĚME NA SVARTIFOSS

„Už ma vezú na operačku... Potom sa ti ozvem,“ zatelefonovala Timea priateľovi Milanovi. Štyri mesiace predtým boli na návšteve u Milanovho brata, ktorý pracuje na Islande. Vystupovali na kopec s ľadovcovým vodopádom Svartifoss. „Je to len kopček, za štyridsať minút sme tam,“ uisťoval ich Milanov brat. Za malým kopčekom sa vynoril obrovský. Štverali sa naň dve hodiny. Timea zopárkrát zahrešila, že tam radšej mohli ísť lietadlom. Výhľad z brala bol úžasný. Začiatkom februára boli na lyžovačke. Timea povedala Milanovi: „Ten Svartifoss bol nádherný. Pôjdeme tam ešte raz.“ Spustila sa z kopca a zlomila si nohu. Teraz ide na operáciu kolena. O dve hodiny ho šokovala správa, že jeho milá v nemocnici bojuje o život.

Výlety milovali. Po ročnej známosti vycestovali s Milanovou rodinou na lyžovačku do Veľkej Rače pri Oščadnici. Ubytovali sa v horskej chate. Svah nebol prístný. Timeu všetci chválili, ako jej to skvele ide. Chvilami sa cítila ako majsterka sveta. V stredu si povedala: ešte raz sa spustím a ideme domov. Suverénne vyrazila na zjazdovku.

Neuvedomila si, že do rána sneh primrzol a v dolnej časti nevyhladeného svahu sa vytvorili bubny. Cítila, ako zrýchľuje. Lyže ju prestávajú poslúchať. Rúti sa dole svahom a nevie zatočiť. Uvedomila si, že spadne. Vykřikla: „Pomoc, ja spadnem, spadnem!“ A stalo sa. V nohe zacítila otrasnú bolesť. Vedela, že ju má zlomenú. Rozplakala sa.

MŇA TO STRAŠNE BOLÍ

„Nepotrebuje pomoc?“ spytoval sa jeden z lyžiarov, čo sa pri nich pristavil. Milan si vypýtal číslo na Horskú službu, vytukal ho a informoval, čo sa stalo a kde sú. K sanitke ju dovezli na saniach. Cesta do nemocnice v Čadci trvala večnosť. Bolesť sa stupňovala. Hneď ju poslali na röntgen. Keď ju priviezli do ambulancie, povedal mladý

čikova. Timeina sestra pracuje na rehabilitácii v dunajskostredskej nemocnici. Kontrola po piatich dňoch sa jej nejaká nezda. Trvala na tom, aby Timea nohu čím skôr ukázala ortopédovi. Zašli tam hneď na druhý deň. Primár Jozef Almási skonštatoval triesťivú dislokovanú fraktúru interkondukylickej eminencie pravej tibiie. Timei vysvetlil, že má zlomenú hornú časť pľšťaly, ktorú bude treba operatívne doriešiť. V piatok absolvovala predoperačné vyšetrenia a cétečko. Pre veľký opuch mäkkých tkanív operáciu naplánovali na piaty deň po úraze. Nasadili lieky znižujúce opuch a riziko tromboembolickej choroby, ktorá pri operáciách ohrozuje ženy užívajúce antikoncepciu a najmä fajčiarky.

ŠOKUJÚCA SPRÁVA

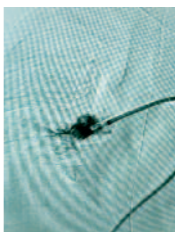
V utorok ju po druhej hodine popoludnia sestričky prezliekli do anjeličkárskej košieľky. Sestrička z ára jej na

minúte spojili s CINRE (Medissimo) v Bratislave, kde sú na takéto zákroky pripravení. V tom čase Milanovi zazvonil telefón. Timeina sestra sa spýtala: „Sedíš?“ „Nie,“ odvetil. „Tak si sadni. Timea dostala pľúcnu embóliu. Je na áre. Volali už aj helikoptéru, ale tá nemohla letieť pre zlé počasie. Akútne riešia prevoz sanitkou do Bratislavy.“ Bol to blesk z jasného neba. Milan vedel, že je zle. Keď si na internete našiel heslo pľúcna embólia, zistil, že ide o vážny život ohrozujúci stav. Človek spozná hodnotu svojho najbližšieho, keď ho začína strácať. Sen o spoločnom návrate na Island sa začal rozplývať.

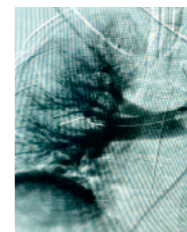
OPERÁCIA V BRATISLAVE

V sanitke na okamih precítila. Cítila, že leží rovno. Uvedomila si, že sa preberá z narkózy. Poškrabkala záchranárovi

Zároveň rozpušťali a odsávali smrtiacu zrazeninu. Po necelých tridsaťte hodine sa im podarilo týmto život zachraňujúcim výkonom odstrániť prekážku z pľúc a Timeu previezli na JIS-ku. Timeini rodičia volali do Bratislavy. Dozvedeli sa, že dcéra je po zákroku. Tromby z pľúc odstránili. „Uvidíme, ako bude reagovať cez noc. Zavolajte ráno!“

Pľúca pred zákrokom...

A po ňom

AHOJ TIMEA, DOBRÉ RÁNO...

... oslovila ju v stredu ráno sestrička. „Si v Bratislave na áre. Ale neboj sa, nič hrozné už nebude.“ Keď otvorila oči, uvidela neznáme tváre lekárov, sestier a zvláštne prístroje. Na dunajskostredskej ortopedii

ZVYČAJNÁ KOMPLIKÁCIA

V piatok ráno ju previezli do nemocnice v Dunajskej Stredě. Prvú noc strávila na áre. Na druhý deň ju preložili na ortopediu. V nedeľu podvečer pocítila strašnú bolesť v hrudníku. Se-

NA MARGO

V CINRE sa jej pýtali, či a koľko cigariet vyfajčí denne. „Ale ja vôbec nefajčím,“ odvetila. Došť ich to prekvapilo. Nieкто jej napísal do dokumentácie, že je fajčiarka. Brala však antikoncepciu, ktorá zvyšuje zrážanlivosť krvi a zrejme napriek preventívnym opatreniam spôsobila problém, ktorý sa podarilo vďaka promptnej diagnostike, rýchlemu prevozu na unikátny zákrok do CINRE a doliečeniu v dunajskostredskej nemocnici zvládnuť. Vitálne a usmiate žieňa s vďačnosťou spomína na všetkých, čo jej pomohli. Na zlé zážitky sa zabúda rýchlo. Teší sa opäť na úchvatný pohľad na vodopád Svartifoss padajúci zo skaly, ktorá svojou majestátnosťou pripomína píšťaly organu v katedrále prírody... A jeho vody tečú rovno do oceána plného života.

PETER VALO
Foto: autor, archív TC